

Stanisław Gądecki
poznani (Lengyelország) érsek
laudes homíliája

„Vessző kél majd Izáj törzsökéből, hajtás sarjad gyökeréből”
(Iz 11,1)

AZ EMBERI SZÍVBŐL MINDIG ÁRAD A REMÉNY

1. Hiszkija

a) Izajás prófétánál ez a remény szorosan kapcsolódott Dávid király nemzetségéhez. Ezért Izajás próféta (Iz 11,1–10) előre vetíti ezt az időszakot, Hiszkija király, Acház király fia születése révén (Kr. e. 728–699). Ez az uralkodó, aki az Isten Lelkének ajándékaival volt megáldva, az Isten népének paradicsomi rendet, igazságot és békét fog hozni (Iz 42,4). Ezt nemcsak Júdeában teszi majd meg, hanem ugyanúgy az egész világon: „Uralkodni fog tengertől tengerig, a nagy folyótól a föld határáig” (Zsolt 72,8).

Igazságos uralkodásával segíteni fog a társadalmi élet kibékíthetetlen ellentmondásainak megoldásában. „Akkor együtt lakik majd a farkas a báránnyal... A csecsemő nyugodtan játszadózhat a viperafészeknél, s az áspiskígyó üregébe is bedughatja a kezét az anyatejtől elválasztott kisgyerek.” Később Sirák fia könyvében erről a messianisztikus látomásról a következő megjegyzés hangzik el: „Minden élőlény a maga fajtáját szereti, így az ember is azt, aki hasonló hozzá. Vajon összefér-e a farkas a báránnyal? Éppoly kevésbé a gonosz a jóval (Sir 13,15.17). És valóban, a próféta Hiszkija király igazságos uralkodásával kapcsolatos történelmi reményei beteljesültek. Ő vitte véghez Júdeában az első nagy vallási reformot: „Ő volt az, aki a magaslati helyeket lerombolta, a kőoszlopokat összetörte, a szent fákat kidöntötte, és a Mózes által készített rézkígyót darabokra törte. (...) Ragaszkodott az Úrhoz, hűségesen követte, és szem előtt tartotta parancsait, amelyeket az Úr Mózesnek adott. S az Úr vele volt, minden vállalkozása sikerrel járt” (2Kir 18,4.6–7a).

b) Mire tanít minket ez az időben tőlünk oly távoli történet? Először is azt, hogy míg a világ rendszerint úgy próbálja meg a békét biztosítani, hogy háborúra készül, van ennél bölcsebb megoldás. Izajás arra biztat minket, hogy az emberi gondolkodásmód megváltoztatásával érjük el a békét. Csak amikor a nemzetek lélekben feljutnak Sion hegyérnek tetejére (Zsolt 87,7), amikor az Isten törvénye elér az emberek szívébe, és azt be is tartják, csak akkor fogja az emberiség megtapasztalni azt a békét, amelyet mindig is várt, és amelyről mindig is álmodott. A háború eszközei csak akkor alakulnak át a béke eszközeivé, a kardokból csak akkor lesznek ekevasak, a dárdákból pedig sarlók. A gyűlölet megszűnik, és csak *shalom*, azaz messianisztikus béke lesz, amely nemcsak a háború hiányát jelenti, hanem az emberiségnek az Istennel, az embereknek egymással, valamint az embernek a természettel való összhangját is.

Másodszor, ez a történet azt tanítja nekünk, hogy az emberi tekintély minden méltósága abból ered, hogy „*A tekintélynek engednie kell az erkölcsi törvény által vezetett magát: egész méltósága azon alapszik, hogy annak az erkölcsi rendnek a keretei között bontakoztatja ki önmagát, amelynek a maga részéről Isten a forrása és célja*”. „*A hatalmat e renddel való szükségszerű kapcsolata alapján, amely megelőzi és megalapozza, valamint célkitűzései és címzettjei miatt nem lehet mint tisztán szociológiai és történeti kritériumok által meghatározott erőt értelmezni: Egyes koncepciók sajnos nem ismerik el olyan igaz és helyes erkölcsi rend létezését, amely transzcendens, egyetemes, abszolút, egyenlő, azaz érvényes mindenkire. Az igazságosság mindenki által egyaránt elismert törvénye nélkül azután az emberek semmiben nem képesek teljes és biztos egyetértésre jutni. Ez a rend csak Istenben maradhat fenn. Ha elszakadunk Istentől, önmagunktól is elszakadunk*” (Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma, 396–397).

2. Jézus

a) Az Újszövetség azonban tovább megy annál is, mint amit Izajás próféta képvisel. Az Újszövetség csak Jézus Krisztus személyében ismeri el Izajás próféciájának valódi beteljesülését, aki azt mondja magáról: „*Az Úr Lelke van rajtam... Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok*” (Lk 4,18.21). Krisztus az Atya felkent messiása, és csak neki van birtokában a Szentlélek teljessége, amit hétszer is felfed cselekedetei-

ben. Csak neki van birtokában a Szentlélek teljessége; a szentek nem az „Ő lelkének teljességét”, hanem „az Ő teljességét” kapják meg. „Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől...” (1Kor 12,8–11; Bede: *Homíliák az Evangéliumokról*, 1,2).

Krisztus az, aki a Szentlélek által vezérelve az erőszaknak mint a céljai eléréséhez szükséges lehetséges eszköznek minden formáját elutasítja: „*Nem kiált majd, s nem emeli föl a hangját, szava se hallatszik az utcákon*” (Iz 42,2). Éppen ő az, aki határtalan, könyörületes szeretettel békét fog hozni, egészen odáig menve, hogy saját vérét áldozza a mi vétkeinkért.

Megváltónk halálával és feltámadásával minden nemzet véget nem érő zarándoklatba kezdett „Sion hegyére” (vö. Zsolt 87,1–7), azaz abba az Egyházba, ahonnan az Evangélium fénye sugárzik, aki a kegyelemteljes szeretet révén való békekötést tanítja (ApCsel 2,5–12). És ezért az Egyházban minden szentáldozás során meríthetünk „Krisztus teljességéből”. Szent Bonaventúra tanítása szerint: „*Annak megértése, hogy Krisztus mint jel, jelen van a szentségben, nem okoz nehézséget, de annak elfogadása, hogy ő valóban ott van a szentségben, ugyanúgy, mint a mennyben, igen nagy nehézséget jelent; és ily módon, nem könnyű abban hinni, hogy ez a legdicséretesebb dolog. Jézussal való találkozásunk nem korlátozható a szentáldozásban töltött pillanatokra, a szentmisét minden nap át kell élnünk. Arra kell törekednünk, hogy az életünket valóban eucharisztikussá tegyük, azaz hálát adjunk, valamint arra is, hogy cselekedeteink a szívünkben élő Jézusról tanúskodjanak.*”

Ha csak először a szívekben nem történik valódi változás, az emberek közti béke elérése örökre álom marad. A társadalmi harmóniát és a nemzetek közti békét mindaddig veszély fenyegeti, amíg minden egyes ember és csoport el nem kezdi Krisztust szolgálni. A szív átváltozása nélkül a béke veszélyben lesz a gazdasági, politikai és társadalmi struktúrák természetes korlátai miatt. A béke sérülékeny lesz, a személyes önzés és emberi hiúság miatt, amelyek a társadalmi struktúrákra negatív hatást gyakorolnak.

Ezt erősíti meg a posztapostoli időszakban Szent Jusztinusz mártír tapasztalata, aki *Apológia* című művében a következőket írta (Kr. u. 153 körül): „*Jeruzsálemből ugyanis tizenkét férfi ment el a világba, akik tu-*

datlanok voltak, még a nyelvet sem ismerték, de Isten erejével hirdették minden embernek, hogy Krisztus küldetésében járva tanítják Isten igéjét; és mi, akik egykor egymást öldöstük, most nemcsak hogy ellenségeinkkel nem hadakozunk, hanem – mivel sem hazudni nem akarunk, sem a bennünket kikérdezőket megtéveszteni –, a Krisztust bátran megvallva megyünk a halálba” (Első Apológia, 39.3). Így minket, keresztényeket különleges módon hívtak el a béke civilizációjának felépítésére.

b) Izajás próféciájában végül szó esik Krisztusról, de egy hasonlóság okán az egyházi hagyomány később ezt Máriára is alkalmazta, akinek a születéséről elkezdtek a Krisztus születéséhez hasonló módon beszélni. A Szűzanya születése a Fiú születésének másolata lett. „Mi azonban felismerjük, hogy a Szent Szűz Mária Izáj gyökerének szála” (Szent Jeromos: *Kommentárok Izajához*, 4,11,1–3).

A Boldogságos Szűz Mária mai ünnepe arra emlékeztet minket, hogy minden emberben, még miután felnőtté válik is, még akkor is, amikor szülő vagy idős ember lesz belőle, vagy valamilyen felelős pozíciót tölt be, a gyermeki identitás rejtetten mindig jelen van. Mindegyikünk valakinek a gyermeke, és ez mindig arra emlékeztet minket, hogy nem mi adtunk életet magunknak, hanem kaptuk azt. Az élet hatalmas ajándéka tehát az első ajándék, amit kapunk (vö. Ferenc pápa: *Amoris Laetitia*, 188. o.).

„Kedves fiaim és lányaim, még egyszer tekintsetek végig életek történetén! – biztatott mindenkit XII. Piusz pápa. – Nem látjátok Isten kegyelmeinek az összefonódását? Ha látjátok, azt gondolhatjátok, hogy Máriának is része volt ezekben az áldásokban. Az én életemben e szent asszony forró szeretetének köszönhetően virágoztak a fák és értek a gyümölcsök, aki ragyog, mint a Nap” (XII. Piusz pápa: A Mária-év megnyitáskor elhangzott rádiós üzenet, 1953. december 8.).

Összegzés

Örvendezzünk tehát mindannyian a mai ünnepen: *„Ma felépült a világ-mindenség Teremtőjének tabernákuluma; ma az Isten felfoghatatlan*

tervének ereje által a teremtés a Teremtőnek új lakhelyet készít” (Krétai Szent András: 1. szentbeszéd). Ünnepeljük Mária, Anyánk születését együtt, mert mi mindannyian az ő gyermekei vagyunk. Ünnepeljük azon Fiú édesanyjának a születését, aki a mi békénk lett. Ünnepeljük a Béke Anyjának születését. Ámen.